

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*

BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR PEOPLE'S POLITICAL PARTICIPATION
CONSCIENCE PROMOTION AT MUANG DISTRICT, RAYONG PROVINCE

พระปัญญา สุจิตโต, อนุภูมิ ไชวเกษม, ธัชชนันท์ อิศรเดช

Phra Panya Sucitto, Anubhumi Sowkasem, Thatchanan Issradet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Panya9575@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. ศึกษาระดับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ย 3.49 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรม ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ควรควบคุมเฟคนิวส์ ด้านการสนทนาทางการเมือง แก้ปัญหาเรื่องความแตกแยก ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ เสริมสร้างความรู้ในการแสดงออกทางการเมือง ด้านความเป็นพลเมือง สร้างความรู้ว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องไกลตัว และ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้ความรู้ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: การบูรณาการ; พุทธธรรม; การมีส่วนร่วมทางการเมือง

* Received January 21, 2022; Revised March 1, 2022; Accepted March 3, 2022

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the level of awareness of people's political participation. 2. To compare people opinion classified by personal factors. 3. To study recommendations for guidelines. Promotion of people's awareness of political participation, conducted by the mixed research methods. The quantitative research used questionnaires as a tool to collect data, and qualitative research used an in-depth interview to collect data from 10 key informants and the data were analyzed by content descriptive interpretation.

The research results were found that: 1. The opinion level towards the integration of Buddhist principles to promote people's awareness of political participation was at medium level. The highest aspects were as: opinion was the knowledge of rights, liberties, equality, with an average of 3.49. 2. The results of the comparison of people's opinions were people with different gender, age education, occupation and monthly income had different opinions at statistically significant level of 0.05 accepted the set hypothesis, 3. Recommendations for the integration of Buddhist principles were that Political conversation aspect was to solve the problem of partisanship. Knowledge of the rights and liberties aspect were to enhance knowledge of political expression. Citizenship aspect was to create the knowledge that politics is not far away. Political participation aspect was to educate the importance of political participation.

Keywords: Integration; Buddhadhamma; Political Participation

บทนำ

สภาพการณ์ในปัจจุบันสังคมการเมืองของประเทศไทย กำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางด้านความขัดแย้งทางความคิดของประชาชนที่มีความหลากหลาย และข้อคิดเห็นที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรงจนนำไปสู่ความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม และความเป็นปึกแผ่นของคนในชาติที่มีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงต่อเนื่องขึ้นไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองไทย ขาดคุณธรรม ขาดจริยธรรม ทางความคิด และด้านจิตสำนึก จิตใจของผู้คนในสังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อม ความคิดคนในสังคมมีค่านิยมที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ จากเดิมที่เคยยกย่องคนดีมีศีลธรรม แต่ปัจจุบันกลับยกย่องคนที่มีเงิน มีตำแหน่งสูง มีอำนาจ และชื่อเสียง แม้ว่าคนนั้นจะประพฤติผิดศีลธรรม ได้เงินมาโดยทางทุจริตก็ตาม นอกจากนี้ ยังขาดจิตสำนึกอย่างรุนแรงและความยับยั้งชั่งใจ เมื่อมีสิ่งยั่ว ปลุกเร้าเข้ามาจึงไม่มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ นำไปสู่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง หาก

พิจารณาด้านนโยบายของรัฐในด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านพัฒนาส่งเสริมจิตสำนึก พบว่า นโยบายของรัฐบาลมุ่งเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ได้ให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทางความคิด การพัฒนาส่งเสริมจิตสำนึก ด้านคุณธรรมแก่พลเมือง และคนในสังคมเท่าที่ควร ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นหลักการที่สำคัญในการปกครองในระบบประชาธิปไตย (สุนทร ยอมศิริ, 2546) ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ซึ่งจะทำให้ผู้นำหรือผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสม แต่หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นถือว่า อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตยในการปกครองเป็นของประชาชน รูปแบบการปกครองที่ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ ในการปกครอง หรือประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ และนโยบายการปกครองของประเทศในระบอบประชาธิปไตย จึงมุ่งเน้นที่ให้ “ประชาชนเป็นใหญ่” (วิชญ์ เครืองาม, 2530) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ มีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการปกครองประเทศร่วมกัน และอย่างเสมอภาคกัน และประชาชนมีส่วนร่วม มีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายโดยเสมอภาคกัน มีอำนาจในการควบคุมรัฐบาล และมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาล ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือการลงสมัครรับเลือกตั้งหรือทางใดทางหนึ่งอันเป็นหน้าที่ของตนที่พึงจะกระทำต่อสังคมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และการตื่นตัวที่จะใช้สิทธิของตนให้เป็นไปโดยถูกต้องและสุจริต เพื่อให้ได้ผู้แทนนั้นไปบริหารกิจกรรมต่าง ๆ แทนตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2562)

การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และใช้สิทธินั้น โดยไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ที่สำคัญประชาชนต้องมีสำนึกทางการเมืองโดยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ พร้อมทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน รวมทั้งการปฏิบัติการติดตามและประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรม (คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2545) ดังนั้น การสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้หนักการเมืองและประชาชนตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์และความเป็นพลเมืองของสังคม การสร้างจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

เมือง ตระหนักถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ที่หลากหลาย การทำความเข้าใจต่อสังคมแบบพหุวัฒนธรรมการเมือง ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางสังคมและการเมืองให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (บวรศักดิ์ อูวรรณโน และคณะ, 2555)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและดำเนินการพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งมีส่วนในการรับผลประโยชน์ ชุมชนที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้มีอาชีพ รายได้ สามารถประกอบอาชีพได้ ส่งเสริมให้ชุมชนได้พัฒนาอาชีพและแรงงาน ความคิดริเริ่มของประชาชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้แสดงออกถึงแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาชุมชน ความต้องการของชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงถึงความต้องการ ในความจำเป็นพื้นฐานที่ประชาชนจะได้รับจากเทศบาล โดยเทศบาลนำเอาความต้องการของประชาชนมาวิเคราะห์ด้วยหลักเหตุผล และสนองความต้องการขอชุมชนให้เหมาะสมและเพียงพอ การศึกษาภาคชีวิต เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และพัฒนาวิชาชีพ และการศึกษาของตนเองในลักษณะการศึกษาตลอดชีวิต (พระมหาเหมชวงค์ เหมวโส, 2565)

การบูรณาการหลักพุทธธรรมคือ เป็นการใช้หลักธรรมที่ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนในการปฏิบัติงาน ให้คำแนะนำ คำปรึกษา สร้างขวัญและกำลังใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ และมีความเป็นธรรม ผสานกับหลักการ คือ กระบวนการบริหาร และความรับผิดชอบต่อสังคม มาบูรณาการกันจะช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนมีคุณธรรมประจำใจในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญประกอบกับมีเป้าหมายขององค์กรที่ต้องบรรลุตามที่ได้กำหนดไว้ส่งผลให้การปฏิบัติงานบริหารองค์กรบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นั้น โปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ การปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อ (เสกสรร มนทิราภา, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง” จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงจะต้องค้นหาสาเหตุของการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นจิตสำนึกหรือช่วยให้เกิดความตระหนักทางการเมือง และเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง อันจะส่งผลทำให้เป็นผลดีต่อการศึกษาวิจัย และเพื่อพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)\

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 146,132 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 รูปหรือคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง” โดยเกณฑ์การวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ของบุญชุม ศรีสะอาด (2535)

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) ที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการดังต่อไปนี้
 - 4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

4.2 นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4.3 วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4.4 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยภาพรวม และรายด้าน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง 2) ด้านการสนทนาทางการเมือง 3) ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค 4) ด้านความเป็นพลเมือง และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยภาพรวม

(n = 399)

ความคิดเห็นที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	3.15	0.26	ปานกลาง
2. ด้านการสนทนาทางการเมือง	3.09	0.21	ปานกลาง
3. ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค	3.49	0.56	ปานกลาง
4. ด้านความเป็นพลเมือง	3.38	0.49	ปานกลาง
5. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	2.33	0.28	น้อย
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน	3.09	0.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าความคิดเห็นมากที่สุดคือด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 รองลงมาคือ ด้านความเป็นพลเมือง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 และที่น้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง, ด้านการสนทนาทางการเมือง, ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค, ด้านความเป็นพลเมือง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกัน ตามสมมติฐานที่ 1-5 ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า F	ค่า t	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
ที่ 1	เพศ	การบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง	-	9.79	0.00	√	-
ที่ 2	อายุ	การบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง	83.01	-	0.00	√	-
ที่ 3	ระดับการศึกษา	การบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง	63.07	-	0.00	√	-

ที่ 4	อาชีพ	การบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง	80.43	-	0.00	√	-
ที่ 5	รายได้ต่อเดือน	การบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง	3.10	-	0.03	√	-

ตารางที่ 2 สรุปผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า F	ค่า t	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับ	ปฏิเสธ
ที่ 3	ระดับ การศึกษา	การบูรณาการหลักพุทธ ธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึก การมีส่วนร่วมร่วมทางการเมือง	63.07	-	0.00	√	-
ที่ 4	อาชีพ	การบูรณาการหลักพุทธ ธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึก การมีส่วนร่วมร่วมทางการเมือง	80.43	-	0.00	√	-
ที่ 5	รายได้ต่อ เดือน	การบูรณาการหลักพุทธ ธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึก การมีส่วนร่วมร่วมทางการเมือง	3.10	-	0.03	√	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดง ความถี่ มีดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัญหาอุปสรรคคือ ยังมีข่าวลวง (Fake news) ที่เกิดจากการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ข้อเสนอแนะ ควรควบคุมข่าวลวง (Fake news) ที่เกิดจากการให้ข้อมูลข่าวสาร

3.2 ด้านการสนทนาทางการเมือง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัญหาอุปสรรคคือ การสนทนาทางการเมืองในปัจจุบันมีการแบ่งฝักฝ่ายอย่างชัดเจน ข้อเสนอแนะ ควรแก้ปัญหาเรื่องความแตกแยกทางการเมืองให้ชัดเจน

3.3 ด้านการรู้จักสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัญหาอุปสรรคคือ ประชาชนเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคในการแสดงออกทางการเมืองไม่ถ่องแท้เท่าที่ควร ข้อเสนอแนะ ควรเสริมสร้างองค์ความรู้ในด้านสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคในการแสดงออกทางการเมืองภายใต้กฎหมาย

3.4 ด้านความเป็นพลเมือง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัญหาอุปสรรคคือ ประชาชนมองเรื่องการเมืองเป็นเป็นเรื่องไกลตัวและไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง ข้อเสนอแนะ ควรสร้างความรู้ทางการเมืองว่าไม่ใช่เรื่องไกลตัวและเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน

3.5 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัญหาอุปสรรคคือ ประชาชนส่วนใหญ่มองการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความจำเป็น ข้อเสนอแนะ ควรให้ความรู้ต่อประชาชนถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

1.1 ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มองเป็นเรื่องไม่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต แต่หากมีการรับข่าวสารมาแล้วมักจะส่งออกทันทีหากเป็นเรื่องที่ตรงกับอุดมการณ์ทางการเมืองของตนเอง มีความต้องการข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง และต้องการอิสระในการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ พระชาญชัย ติสสวัสดิ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือด้านการเลือกตั้ง รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน รองลงมาได้แก่ ด้านการติดต่อกับทางราชการ และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง ตามลำดับ

1.2 ด้านการสนทนาทางการเมือง จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนยังมีการสนทนาทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง อาจเกิดจากการไม่ต้องการสนทนาทางการเมืองเพื่อก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา และคิดว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับทางด้านการเมืองเป็นเรื่องไม่ควรทำ การสนทนาจะเกิดกับกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองตรงกัน หากเป็นจากฝักฝ่ายตรงข้ามจะไม่ต้องการสนทนาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียง 2 ระดับ เท่านั้นได้แก่ ระดับปานกลาง และต่ำ ซึ่งรายด้านที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองและการสนทนาเรื่องการเมือง ส่วนรายด้านที่อยู่ระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการชุมนุมทางการเมืองด้านการติดต่อกับนักการเมือง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ

1.3 ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความเข้าใจในด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ในเรื่องการแสดงออกทางการเมือง โดยไม่กระทบต่อผู้อื่น และอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายบ้านเมือง โดยมองว่าหน่วยงานภาครัฐให้อิสระแก่ประชาชนในการแสดงออกทางการเมืองอยู่ในระดับที่จำกัด มีความเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นทางการเมือง แต่มีระดับในการแสดงออกทางการเมืองในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอดิศักดิ์ วชิรปญโญ (2561) จากการศึกษาพบว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของนักสันติวิธีตะวันตก มีแนวคิดว่าเป็นกระบวนการบูรณาการการตัดสินใจผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง มีความรู้สึกรับผิดชอบมีการเสียสละแบ่งปันผลประโยชน์และตัดสินใจร่วมกัน ส่วนแนวคิดของนักวิชาการด้านสันติวิธีของไทย มีแนวคิดว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่รับทราบข้อมูล รับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจมีเสรีภาพ เสมอภาคในการรับรู้ร่วมกัน ร่วมตรวจสอบ สร้างความสุจริต และเป็นการปฏิบัติการมีส่วนร่วมอย่างสันติ

1.4 ด้านความเป็นพลเมือง จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมือง เพียงแค่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง โดยการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่หากเป็นเรื่องที่นอกเหนือจากนั้นเช่นการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง การให้ความช่วยเหลือในพรรคการเมืองต่าง ๆ ในการออกเสียง จะเป็นระดับกลุ่มบุคคลเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการเมืองเท่าที่มีความรู้ในด้านนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โพธิ์คิน ชาวอุบลราชธานี (2563) ได้วิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ" ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งมี ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ด้านการชุมนุมเคลื่อนไหวกิจกรรมเมือง และด้านการจัดตั้งและการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย อภิปรายได้ว่า ประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญและความสนใจในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีเพียงการเลือกตั้งเท่านั้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุด นอกจากนั้น หากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองมีการเข้าร่วมน้อยทุกกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรา โพธิ์สุข (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่" ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักการบริหารนิยธรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการร่วมรณรงค์การเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการตัดสินใจทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการดำเนินการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ (Body of knowledge) ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในลักษณะแผนภาพที่แสดงแนวทางบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตามหลักการบริหารนิยธรรม ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สรุปได้ว่า

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องยึดถือความสม่ำเสมอในการเข้ารับการประชุม เพื่อรับทราบข้อมูลและรายละเอียด หรือหากมีปัญหาที่ต้องการแก้ไข จะได้ปรึกษาหารือกันเพื่อร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จลงได้ และประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุด

2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเล็กประชุม การเข้าร่วมประชุมหากไม่พร้อมเพรียงกันเข้าประชุม ไม่เล็กประชุมพร้อมกัน อาจเกิดปัญหาเรื่องการรับทราบนโยบาย รวมถึงแนวทางการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ จึงต้องพร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเล็กประชุม ซึ่งหมายถึงการออกไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยเช่นเดียวกัน

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงรวมถึงการอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ในอนาคตหากกฎหมายรัฐธรรมนูญมีสิ่งที่กำหนดไว้และเป็นส่วนที่ดี

ย่อมไม่ควรเปลี่ยนแปลงส่วนของกฎข้อบังคับเหล่านั้น และไม่หมายรวมถึงการเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นรูปแบบอื่นด้วยเช่นเดียวกัน

4. ให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ ผู้นำในชุมชน ผู้บังคับบัญชา ตามประเพณีและวัฒนธรรมของคนไทย ให้ความสำคัญกับความเคารพผู้อาวุโส หรือผู้มีอายุ เนื่องด้วยเป็นผู้มีประสบการณ์มีความรู้มีความสามารถ ทศนคติที่ดีงาม ให้ความรู้และข้อมูลที่สำคัญให้แก่คนรุ่นหลังได้เสมอ ถ้าหากเรารับฟังมักจะมีสิ่งที่มีประโยชน์อยู่เสมอ

5. ให้เกียรติต่อกุลสตรี การบูรณาการหลักพุทธธรรมในหัวข้อให้เกียรติต่อกุลสตรี หมายความว่า การมองข้ามซึ่งคำว่าเพศสภาพ ให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถของทุกเพศ โดยเท่าเทียมกัน เพราะสามารถนำความรู้ความสามารถเหล่านั้นมาเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เกิดประโยชน์ได้นั่นเอง

6. ให้ความเคารพต่อสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ ทั้งในชุมชนและในสถานที่ต่าง ๆ การให้ความเคารพหมายถึงการดูแลรักษาให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากสาธารณประโยชน์ รวมถึงปูชนียสถาน ที่เป็นที่เคารพบูชา นำพามาซึ่งสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนและสังคม ซึ่งตรงกับหลักพุทธธรรมในหัวข้อปธานิยธรรมที่เน้นในเรื่องความสามัคคี ความเข้มแข็งของชุมชน และสังคม

7. จัดให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน ให้การปฏิสังขรณ์ ต่ออาคันตุกะผู้มาเยือน หรือผู้ให้ความรู้แก่บุคคลในชุมชน การให้การปฏิสังขรณ์ และหวังว่าให้ผู้มีความรู้ความสามารถที่ยังไม่มาถึงได้มาถึงแก่ชุมชนของตนนั้น หมายความว่า การต้อนรับให้การดูแลผู้ให้ความรู้ หรือเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสาร นโยบาย รวมถึงผู้มาจัดสถานที่และจัดการเลือกตั้งในสถานที่ให้ความดูแลปฏิสังขรณ์ด้วยความเต็มใจเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง" ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่างนโยบายการสร้างเชื่อมั่นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข เพื่อแก้ปัญหาความแตกแยกในสังคมโดยยึดหลักอปริหานิยธรรมเพื่อบูรณาการและส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2. หน่วยงานควรปลูกฝังนโยบายที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1. พัฒนาศักยภาพคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมืองในอนาคต ให้ปรับเปลี่ยนตามเทคโนโลยี เพื่อการบริหารงานที่สะดวกรวดเร็ว และเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนทั่วไป

2. กระจายอำนาจ และมอบหมายหน้าที่ให้ถูกต้องกับบุคลากรต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับงานหน้าที่เหล่านั้นอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปวิจัยครั้งต่อไป

1. คุณลักษณะนักการเมืองที่ประสบความสำเร็จ ในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
2. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา ของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

เอกสารอ้างอิง

- คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรคและทางออก*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโน และคณะ. (2555). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟรินติ้งฮอลล์ จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหวิทยาสาสน์.
- บุศรา โพธิ์สุข. (2548). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชาญชัย ดิษฐวิโส. (2563). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอดิศักดิ์ วชิรปญโญ. (2561). แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเชิงพุทธบูรณาการ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 6(4), 1810-1821.
- โพธิ์คิน ขวอ่นหล้า. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 12(2), 354-367.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). *รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิชญ์ เครื่องงาม. (2530). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2562). *หลักสูตรวัยใสใจสะอาด “Youngster with Good Heart” ระดับอุดมศึกษา*. นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด สาขา 4.
- สุนทร ยอมศิริ. (2546). *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ (การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสกสรร มนทிரากา และคณะ. (2565). การบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อบริหารองค์กรบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 5(2), 36-51.
- พระมหาเหมชวงค์ เหมวีโส และคณะ. (2565). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 5(1), 56-67.

